

УДК 94(477):070.448"Наша культура"
<https://doi.org/10.17721/1728-2640.2019.140.2>

Т. Василик, здобувач
 Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЧАСОПИС "НАША КУЛЬТУРА": ІСТОРІЯ ЗАСНУВАННЯ, ПРОБЛЕМАТИКА, ІНФОРМАЦІЙНЕ НАСИЧЕННЯ

Розглянуто часопис "Наша культура", який редагував та видавав Іван Огієнко (митрополит Іларіон) у Канаді протягом 1951–1953 рр. Видатний український діяч залишив величезну творчу спадщину. Але через численні заборони велика її частина й досі залишається маловивченою науковцями і недоступною пересічному читачеві. Періодичним виданням належить провідне місце в джерельній базі історії України, адже в них представлено багато форм інформації, що забезпечує різнопланове висвітлення подій. Важливим джерелом вивчення життя українців поза межами України є діаспорна преса. Канадський україномовний часопис "Наша культура" був осередком поширення інформації рідною мовою та дієвим засобом консолідації розпорошених по різних регіонах переселенців. Проте, як і більша частина творчого доробку Івана Огієнка, часопис є недостатньо вивченим. У статті висвітлено історію заснування науково-популярного місячника "Наша культура". Проаналізовано інформаційне насичення журналу та розглянуто проблематику видання, основним завданням якого було служити українцям в еміграції та стояти на сторожі української культури, що має здатність об'єднувати як національні сили, так і суспільство загалом, сприяти формуванню національної ідентичності.

Ключові слова: часопис "Наша культура", консолідація, порадики, духовна культура, Іван Огієнко.

Масова еміграція українців з рідних земель має більш ніж столітню історію. Тисячі громадських, політичних діячів, науковців, діячів культури, літератури були вимушені покинути Батьківщину. Багато з них у пошуках кращої долі виїхали за океан. Нелегка доля українського народу в ХХ ст. зафіксована на шпальтах діаспорних періодичних видань, ретельне дослідження яких дає можливість науковцям вивчати життя і діяльність наших земляків в еміграції, викристалізувати об'єктивну правду історію українського народу. Протягом тривалого часу ця частина національної періодики зберігалася у спеціальних бібліотеках і архівах, але через несумісність із радянською ідеологією майже не досліджувалася.

Канадський україномовний часопис "Наша культура", що видавався Іваном Огієнком (митрополит Іларіон) у Вінніпезі протягом 1951–1953 рр., як і більшість його діаспорних видань, належав до забороненої тематики. Хоча постать Івана Огієнка вже реабілітована історією, а його творча спадщина через дослідження М. Тимошика, В. Ляхощого, І. Тюрменко, А. Марушкевич, Є. Сохацької повертається до українського читача, все ж часопис "Наша культура" залишається маловивченим. Мета статті – дати загальну характеристику часопису, визначити його проблематику, дослідити інформаційну насиченість.

Восени 1951 р. у Вінніпезі Іван Огієнко заснував новий науково-популярний місячник "Наша культура", перший номер якого побачив світ у листопаді. У першому числі журналу в редакційній статті "Творимо українську культуру усіма силами нації" подано програмне звернення. Майбутній читач мав змогу познайомитися з мотивами і передумовами створення часопису, його метою, завданнями і тематичним колом майбутніх публікацій.

Власне, часопис був новий лише за місцем видання. "Новий місячник "Наша культура", новий тільки місцем своєї редакції, – ми його довгі роки видавали вже на західно-українських землях, під тією ж назвою, та назвою "Рідна Мова", а на землі канадській він виходив під назвою "Слово Істини", – ідеться у статті [14].

Принагідно зазначимо, що часопис "Наша культура", редагований І. Огієнком, протягом 1935–1937 рр. друкувався у Варшаві як науково-літературний місячник, користувався авторитетом серед науковців і завоював прихильність широкого кола читачів, але через три роки припинив своє існування.

Після Другої світової війни, коли українська культура творилася під пильним наглядом радянської тоталітарної влади, виникла потреба відновити часопис. Її нагальність редакція часопису пояснила таким чином: "Правдива українська культура, – християнська й національна

культура, – в великій небезпеці. Виростають нові покоління в задусі чаду поганства, які тільки зовнішньо зветься українцями, – ворог свідомо вбиває їм віковічну їхню культуру, цебто вбиває саме їхнє серце, саму їхню душу..." [14]. Редакція фактично відкрито звернулася і закликала до участі у виданні часопису національно свідому інтелігенцію, аргументуючи це тим, що українську культуру потрібно творити всіма патріотичними, духовно здоровими силами нації. Тут же читач мав змогу ознайомитися із метою, тематикою, завданнями часопису.

"Наша культура" – це науково-популярний місячник, його покликання – служити широкій українській людині в еміграції і стояти на сторожі української культури. І. Огієнко вважав, що культура має здатність об'єднувати як національні сили, так і суспільство загалом, що сприяє формуванню національної ідентичності. Журнал виходив обсягом у 40 двоколонних сторінок. Обкладинка друкувалась двома кольорами. Програма часопису включала:

- наукові й науково-популярні статті з усіх сфер української духовної й матеріальної культури: література, історія, історія церкви, мистецтво, філософія, богослов'я, театр, мовознавство, етнографія, право, археологія, педагогіка та ін.;

- короткі спогади про українське життя;

- критичні огляди наукових праць і літературних новин.

Через відсутність коштів редакція не могла виплачувати гонорар своїм дописувачам, та незважаючи на це, І. Огієнко щоразу виявляв неабиякі організаторські здібності. За короткий час йому вдалося залучити до співпраці авторитетних українських літераторів, мовознавців та істориків. У часописі публікувались Степан Килимник, Дмитро Чуб, Ярослав Рудницький, Сергій Парамонів, Наталія Полонська-Василенко та ін.

Рубрикація була насичена різноманітними матеріалами. Серед основних рубрик – "Хроніка українського культурного життя", "Нові книжки", "Читачі про "Нашу культуру"". У 1952 р. було започатковано нову рубрику "Хроніка церковного життя" (у деяких числах – "Церковна хроніка"), а починаючи з 4–5 (181–182) числа за 1953 р. її замінили дві інші рубрики – "Українська православна церква" та "Вселенська церква". У цьому ж номері вперше з'явилася нова рубрика "Наші церковні обряди і звичаї та богослужіння". Існували такі актуальні рубрики: "Наукові замітки", "Рецензії", "Меценати та приятелі "Нашої культури", "Різне", "Для розваги"; вони з'являлися у виданні періодично, змінюючи одна одну.

Журналістська палітра "Нашої культури" представлена інформаційними жанрами (замітка, звіт), аналітич-

ними (стаття, рецензія, відкритий лист) та різними жанрами релігійної комунікації: проповідь, промова, звернення тощо. Останні не входять до традиційної класифікації жанрів журналістики, проте широко використовуються в релігійній пресі.

Вдаючись до одного з найстаріших, найуніверсальніших і найоперативніших жанрів журналістики – замітки – редакційна колегія часопису виконувала роль ретранслятора українського культурного життя в різних країнах планети. Більшість заміток у часописі – хронікальні. За визначенням В. Здоровеги, хронікальна замітка відповідає на запитання "Що відбулося?", "Де?", "Коли?". У таких замітках подія висвітлюється гранично стисло. Хронікальні повідомлення зазвичай друкуються без заголовків під певними рубриками [5, с. 171]. У часописі "Наша культура" хронікальні замітки об'єднувалися під рубрикою "Хроніка українського культурного життя", якою розпочинався номер журналу. Попри те, що хронікальні повідомлення здебільшого не мають заголовків, у "Хроніці українського культурного життя" перше речення (інколи перші слова) замітки виділялися жирним шрифтом, що дало підстави розпізнавати його як заголовок. Повідомлення, що друкувалися під цією рубрикою, знайомили емігрантів-українців з найрізноманітнішими культурними подіями з життя українців у різних частинах світу.

Для прикладу, в одній із заміток розповідалося: "Київська Археологічна Експедиція розгорне роботу в стародавньому місті Вишгороді, розкопки якого проводилися Інститутом Археології академії Наук СССР в 1935-37 роках. Під час попередньої експедиції були виявлені численні житла, майстерні XII–XVII століть, а також руїни старовинного храму Бориса і Гліба, спорудженого наприкінці II ст. Згадувана експедиція якраз займеться дослідженням цих руїн". Дане повідомлення не тільки знайомить читача з подіями археологічного життя на Батьківщині, а й спонукає його до думки про своєрідну, високу та давню культуру українського народу [12]. Така подія, як відкриття пам'ятника видатному українському письменникові Марку Черемшині в українському селі Кобаки, що на Івано-Франківщині, теж знайшла відображення на сторінках часопису.

У першому номері часопису за 1951 р. "Хроніка ..." інформує громадськість про долю, яка спіткала одну з найбільших київських святинь – Михайлівський монастир. Зокрема, тут йшлося про те, що на території Михайлівського монастиря, який більшовики висадили в повітря ще в 1934 р., радянська влада планувала побудувати Державну Публічну Бібліотеку Академії Наук УРСР. Повідомлялося, що висота центральної частини запроєктованої будівлі мала бути вища на 30 метрів від дзвіниці Києво-Печерської Лаври.

У багатьох номерах журналу "Хроніка..." вміщувала більше двадцяти різних за тематикою інформацій. Зокрема, у "Хроніці українського культурного життя", надрукованій у шостій частині місячника за 1953 р., подавалися такі відомості:

– "Високошкільний курс українознавства" – у замітці розповідалося про прочитані виклади в м. Торонто з 16 лютого по 11 березня 1953 р. з різних сфер української культури;

– "Перебудова Дому Української Культури в Нью-Йорку" – поданий матеріал особливо актуальний був на той час для української громади в Америці, оскільки повідомлялося, що в отриманому ще у другій половині 1952 р. будиночку, який повинен стати Домом Української Культури в Америці, розпочалися ремонтні роботи;

– "Українська назва для площі в Маямі" – матеріал розкриває події з життя українців у Маямі, зокрема йшлося про останні рішення міської ради, відповідно до

якого одні з кращих площ міста носитимуть імена національних героїв найсильніших національних меншин, які проживають у Маямі, а саме: угорської, української, польської, італійської та іспанської; представники української меншини запропонували для назви площі ім'я видатного українського поета, борця за ідеї свободи і демократії Тараса Шевченка;

– "Погруддя Т. Шевченка" – в опублікованій замітці говориться про відомого різьбярю Олександра Архипенка, який завершив роботу над погруддям Тараса Шевченка; зазначалось, що це вже третє погруддя письменника, яке виконав різьбяр;

– "Населення міста Вінніпегу" – опубліковано інформацію про те, що у Вінніпегу проживає понад 354 000 жителів, серед них 41 537 осіб – українці;

– "Сорочинський ярмарок" у Буенос-Айрес" – повідомлялось, що Український Музично-Драматичний Театр ім. Тараса Шевченка успішно відіграв комедію на 4 дії М. Гоголя "Сорочинський ярмарок";

– "Українець на чолі" – подано інформацію про те, що українець за походженням Євген Деслав очолив "екіпу, призначену для створення короткометражних фільмів для телевізії", створену об'єднанням французьких кіностудій у Ніцці;

– "Досліди над космічними проміннями" – читачам розповідалось про молодого українського вченого з Канади Григорія Месила, зокрема говорилось про те, що він довів, що атом, крім протона, нейтрона, електрона, має ще 16 інших складників і звів склад атому на низку математичних формул;

– "Назар Стодоля" на чуваській сцені" – замітка інформувала про успішну прем'єру Чуваського державного академічного театру п'єси Т. Шевченка "Назар Стодоля";

– "Українське малярство в Ірані" – повідомлялось і про те, що в Тегерані було відкрито виставку сучасного (на той час) малярства України та зазначалось, що в основному виставлено твори художників Київської Художньої Академії;

– "Виставка китайського мистецтва" у Львові" – у матеріалі розкривалось, як скрізь і всюди насаджувалась комуністична ідеологія; зазначалось, що у Львові відбулась виставка китайського мистецтва, але на виставці були представлені праці Леніна і Сталіна, видані китайською мовою, китайська комуністична література, і лише кілька фарфорових ваз;

– "Слово о полку Ігореві" – у повідомленні говорилось про те, що поет Максим Рильський переклав у віршах "Слово о полку Ігореві"; повідомлялось, що переклад М. Рильського увійшов у книгу, яку видали київське Державне Видавництво художньої літератури; "Слово о полку Ігореві" – фотокопія видання 1800 р.; у цій же книзі надруковано прозовий переклад М. Грунського;

– "Ювілейна виставка робіт художниці Олени Кульчицької" – подано інформацію про те, що в Українському Державному музеї етнографії та художнього промислу Львівського філіалу УРСР відбулась виставка творів Олени Кульчицької, присвячена 75-річчю від дня народження і 45-річчю творчої діяльності;

– "Вирубують карпатські ліси" – в інформації звернено увагу на те, що на материковій Україні почали швидкими темпами вирубувати ліси у Карпатах;

– "Нові фільми українських кіностудій" – повідомлялось, що на екранах українських кінотеатрів транслюють чергові фільми пропагандистського характеру, серед них – фільм-спектакль за однойменною п'єсою О. Корнійчука "В степах України", документальний фільм "Концерт майстрів українського мистецтва" тощо.

У сьомому номері за 1953 р. подана інформація про участь кореспондентки українського журналу "Наше

Життя" в Канаді Марії Томашівської в Міжнародному конгресі журналісток: "В інтернаціональному конгресі журналісток, який відбувся в Гамбургу при участі коло 200 осіб, взяла участь також українська представниця Марія Томашівська, що її з ініціативи СФУЖО вислав журнал "Наше Життя"

Отже, лише одна ця рубрика висвітлювала найрізноманітніші події з багатьох сфер українського культурного життя, що у свою чергу свідчить про високу інформаційну насиченість часопису.

Іноколи в замітках зустрічаються посилання на радянську пресу чи радіо: "Київське радіо подає, що в столиці Ірану відкрито виставку сучасного малярства України. Виставлено образи в першу чергу малярів Київської Художньої Академії" [15]. "Рад. Україна" подає, що "контролером-доглядачем в Музеї Т. Шевченка в с. Шевченковому працює 75-літній онук брата поета, – Терентій Трохимович Шевченко" [9]. У матеріалі "Харківський Університет у новому приміщенні", опублікованому в дев'ятому номері часопису "Наша культура" за 1952 р., посилаючись на газету "Радянська Україна", редакція розповідає про подальшу долю одного з найстаріших українських закладів вищої освіти – Харківського університету ім. В. Каразіна. Зокрема, зазначалось, що "університет розташований у старих, не пристосованих будівлях 18 століття, а під час німецької окупації було зруйновано корпуси географічного й геологічного факультетів. Планується, що в 1955 році всі 9 факультетів, 3 музеї, лабораторії, бібліотека і зала засідань університету функціонуватимуть у новому приміщенні – "Будинку Проектів", який відбудують. За інформацією "Радянської України", це буде вісімнадцятиповерхова будівля із 2000 кімнат і зал" [16].

Однією з характерних рис оновленого часопису було звернення до витоків культури, сприйняття її не тільки як національної, але і як християнської. Це засвідчують матеріали першого числа видання. У ньому було вміщено: розвідку головного редактора "Наш символ віри" (с. 7–14), замітку "Незабутня хвилина" (про обрання Іларіона Митрополитом Канади, с. 15–21), статтю проф. П. Одарченка "Переклади Лесі Українки з Біблії" (с. 22–25), літературний огляд К. Біди "Ідеологія совєтської літератури" (с. 25–30), матеріал А. Романенка "Спомин з життя на Холмщині" (с. 30–35).

Матеріали здебільшого друкувались відповідно до надходження їх до редакції. Були спроби структурувати дописи, витримати програмну лінію часопису. Та видання поступово набрало релігійного спрямування. У 1952 р. в 10–11 числі друкується нова рубрика "Хроніка церковного життя". У лютому 1953 р. замість неї з'явилися дві інші: "Українська православна церква" та "Вселенська церква".

Згодом часопис набув значення своєрідного poradника, домашнього популярного довідника для віруючих. У 4–5 (181–182) номері за 1953 р. митрополит Іларіон запровадив рубрику "Наші церковні обряди й звичаї та богослужіння", що виконувала роль діалогу владики з читачами. Кожен пересічний громадянин міг поставити редакції запитання і отримати вичерпну відповідь. До прикладу, Д. Бартошук надіслав до редакції листа з проханням роз'яснити, як потрібно підходити до Святого Причастя: "Прошу в'яснити моє запитання: Як підходити до Св. Причастя: чи зо свічкою в руках, та чи старша жінка з відкритою головою. Соборинян Св. Покрови Д. Бартошук" [11].

Оскільки Святе Причастя – одне з найважливіших християнських таїнств і є одним із головних засобів підтримки душевних сил людини, дописувач отримав чітку відповідь на запитання. Зокрема, зазначалось: "Згідно з

віковою православною традицією Причастя вірних робиться на Солеї перед Святими Вратами, а Священник стоїть у цих Вратах. До Чаші треба підходити з молитовно схрещеними на грудях руками. Причастившись, причасник побожно цілує долішній край Чаші (а не руку Священника) [...] За православним звичаєм жінки в церкві стоять з "покритою головою" (1 Кор. 11. 13), так підходять і до Св. Причастя; але нерідко в цьому випадку жінки здійснюють капелюхи" [19].

Крім звичайних віруючих, за порадою до редакції зверталися й духовні особи. Так, протоєрей М. Фляк у своєму листі писав: "По деяких канадійських Громадах окремі члени часом вимагають, щоб їхніх молодих вінчати за протестантським звичаєм, – без вінців. Чи це можливе?". Розуміючи, що через скрутне, нужденне життя на чужині багато священників не мають можливості вивчати праці святих отців, а проповідування православної віри в багаторелігійному соціумі вимагає неабияких знань, редактор ретельно стежив за тим, щоб кожне запитання отримувало якомога досконалішу відповідь. Зокрема, роз'яснюючи, що вінчати молоду пару без вінців неможливо, редактор посилається на вчення Івана Злотоустого і пише: "Сам чин зветься "Таїнство Вінчання", і вже це саме свідчить, що накладання вінців – це наш необхідний православний звичай, який дав назву самому Чинowi. [...] Іван Злотоустий, Святий Отець IV-го віку, так з'ясовує значення вінців (9-та Бесіда на Послання до Тимофія): "Вінці кладуться на тих, що вінчаються, на знак перемоги, щоб показати, що вони переможні пристрастю до Вінчання, такими приступають й до весільного ложа", – зазначає він і додає, – Про історії Вінців для вінчання буде ще окрема стаття в "Нашій Культурі" [3, с. 65].

Запитання були різні: Як освячується та чи інша річ? Чи жінки можуть входити до Вівтаря? Де можна правити Святу Літургію? Відповіді на них поглиблювали знання громадян в релігійній царині. Крім того, митрополит вів цикл розповідей про "Піст", "Благовіщення", "Великдень-Пасху", "Стрітєння Господнє". Оскільки піст вважається необхідним чинником найкращого виховання душі людської, то редактор подав докладну інформацію про християнські пости на сторінках часопису "Наша культура" за 1953 р. Починає митрополит свою розповідь твердженням, що у всіх релігіях практикувався піст як спосіб піднесення духа.

У 4–5 (181–182) числі журналу за 1953 р. йшлося про появу посту, а також подана унікальна інформація про Великий Піст. Митрополит Іларіон писав: "Найдавніший піст і найбільше виконуваний – це Великий Піст. Установлений він був на пам'ятку 40 денного посту Самого Ісуса Христа, а його ціль віддавна – належно підготувитися до Пасхи, як найбільшого Свята" [...]. Далі редактор зазначає, що Великий Піст – це десятина нашого життя для Господа і пояснює: "В Законі Господь наказав ізраїлевим синам давати десятину зо всього, що здобудуть. І виконуючи це, вони були благословенні в усіх ділах своїх. Знаючи це, святі Апостоли вважали за добре відділити десятю частину всього нашого життя й присвятити її Богови, щоб ми були благословенні в ділах наших й очищали гріхи свої, зроблені протягом кожного року. Тому вони й постановили від 365 день освятити ці 7 тижнів, і відділити їх. Але Отці пізніш надумали прибавити до них ще один тиждень (масляну) почасти для того, щоб у ньому навчитися і підготувитися до трудів Посту, а почасти і рахуючи число днів, які постив Господь наш" [7].

У сьомому номері часопису "Наша культура" за 1953 р. розповідається про Петрів і Успенський пости. Зокрема, митрополит Іларіон інформував, що, оскільки Петрівка починається через тиждень після Зелених

Свят і триває до 12 липня (Свято Апостолів Петра і Павла), то багато православних вважає цей піст на честь саме цих двох апостолів, але це твердження помилкове. Звертаючись до вчень богослова початку XV ст. Єпископа Симеона Сулунського, редактор пояснював: "Установлений цей піст на пам'ятку, що всі Апостоли, по шесті на них Духа Святого, постили (Дії 13.2) й розійшлися на проповідь. Тому в давнину цей піст частіше звався Апостольським [...] Піст Апостолів встановлений на честь їм, як учителям посту, стримання та послуху. Після дня шестя Святого Духа ми повинні один тиждень святкувати, а потім постити", – пише він [8]. У цьому ж матеріалі автор звертає увагу читачів на те, що, на відміну від Петрівки, яка не є суворим постом, Успінський піст виконується суворо, як і Великий піст. За його словами, "дотриманням Успінського посту ми наслідуємо Божу Матір, яка багато постила".

Рубрика "Наші церковні обряди й звичаї та богослужіння", як і розповіді про піст, були корисні для більшості українців діаспори, оскільки поглиблювали їхні знання. Один із читачів, Н. Байдола, писав: "Наша культура" цікава, вона – повчає про православні обряди, про Церкву, про пости, подає Устав Церковний. Усе це треба знати православним християнам" [18].

Українська церква завжди була осередком патріотизму та становила певну загрозу для радянської влади, що намагалася побудувати безрелігійне суспільство. Тож церква зазнавала нищення та переслідувань з боку влади. Матеріали, що відображали антирелігійну політику радянського уряду, теж мали місце в часописі. Редактор звертає увагу, що відбувалося навмисне нищення православної віри, видавалися антирелігійні книжки. Зокрема, в замітці "Боротьба з релігією", опублікованій у 10–11 (175–176) числі часопису за 1952 р., зазначається: "Боротьба з релігією в Україні в 1952 р. значно посилилась. Вийшли з друку протирелігійні книжки: С. Худяков: Релігійні забобони і боротьба з ними, В. Прокоф'їв: Великі російські природознавці в боротьбі з ідеалізмом і релігією, А. Емме: Наука й релігія про стан життя на землі. Ці протирелігійні книжки видані в мільйонах накладу, головню для молоді [...] Большевики нищать Православну Віру, щоб тим знищити Україну!" [2, с. 34–35].

У замітці "Стан Церкви в Советській Україні не змінюється", надрукованій у сьомому числі часопису "Наша культура" за 1953 р., читаємо: "...Церкву менше обкладають податками, не переслідують Священників і вірних, і дозволено в кожному районі відкрити одну церкву [...]". В СРСР у такі найбільші роки Свята, як Різдво Христове чи Воскресення Христове люди повинні йти до праці, і нехай хтось спробує в ці дні не піти! А якщо релігійні свята припадають на неділю, то в цей день по всіх СРСР влаштовують "воскреснік" [...]. У Великодню суботу увечері місцева церква була переповнена, й то переважно молоддю. Це було не до смаку місцевим верховодам. Тоді начальник МВД Кандауров зібрав дві оркестри музикантів, підвів їх під двері до церкви й зробив баль на вулиці..." [13]. Щоб проілюструвати тогочасне антирелігійне виховання, яке здійснювала комуністична влада, в журналі наведено уривок з редакційної статті газети "Комсомольська Правда" за 4 липня 1952 р.: "В нашій землі знищене саме соціальне коріння релігії, – поторощені визискувальні класи. Комуністична партія і советська влада не вважають релігійних залишків нешкідливими. Партія ніколи не мирилась з релігійними забобонами. Устав комсомола вимагає від кожного комсомольця активної боротьби з релігійними забобонами. Комсомолець – це активний борець проти релігії. Релігія – ворога до трудящих [...], – так навчає своїх читачів офіційний орган..." – пише часопис "Наша

культура" й звертає увагу на те, що погляд комуністів на релігію не змінився і вони усіма способами намагаються викоринити віру в Бога [10].

Заслугою І. Огієнка також є те, що він сприяв поширенню знань з історії церкви, канонічного права, богословського мистецтва тощо. У часописі "Наша культура" на релігійну тему, окрім її редактора, писали: архієпископ Михаїл "Про ікони й іконографію" [1952. – №2(179). – С. 7–12]; В. Сенютювич-Бережний "Іоаникій Сенютювич" [1952. – №1 (178). – С. 21–26]; М. Міллер "Таємниці Десятинної церкви" [1952. – № 9 (174). – С. 19–26]; Н. Полонська-Василенко "Князь Київський Аскольд і перше хрещення Руси" [1952. – №8 (173). – С. 23–30]; М. Садиленко "Перша Українська Парафія в Полтаві" [1952. – №8 (173). – С. 31–32]; І. Волинський "Національне церковне право" [1952. – №6 (171). – С. 9–16]; М. Смик "Не перебільшуймо московського впливу на Українську Православну Церкву" [1953. – №9 (186) – С. 21–24]; Онезький "Про релігію в СРСР" [1953. – №3 (180). – С. 19–22].

Більшість наведених матеріалів залишається актуальною й сьогодні. Так, у статті архієпископа УГПЦ в Канаді Михаїла зібрано унікальні факти про ікони та іконографію. Наприклад, автор розповідає про відтворення образу Діви Марії та про нерукотворний образ Ісуса Христа: "Передання говорить, що маляр кн. Едеського Авгаря, на ім'я Ананія, бажав змалювати Ісуса Христа, коли хотів Ісуса бачити (Ів. 12. 21), тоді Ісус Христос дав йому нерукотворний образ на обрусі. Цей факт показує, що Богові угоднo, щоб образи Його, написані рукою людей, були шановані людьми на землі. Також Церковне Передання вважає, що євангеліст Лука відтворив образ Пренепорочної Діви Марії з Божественним Дитятком Ісусом Христом. У статті говориться, що цей образ він показав Пресвятій Діві, а побачивши його, Вона сказала, що з цим образом моя благодать і сила" [1]. Також автор розповідає читачам, що у зв'язку з постійними переслідуваннями, тримати ікони було небезпечно. Тоді почали малювати ікони символічно: Христос – як Пастух із ягнятком, Діву Марію з дитятком на руках як Діву з рибою в руці (бо слово "риба" з грецької мови має всі літери зі слів Ісус Христос, Син Божий). Крім того, автор пояснює, що ікона не належить до портретів: "Малювання Ікон не є ремесло, – то проповідь величності Бога" [1, с. 11].

Домінування релігійної тематики текстів часопису пояснюється переконаннями редактора. І. Огієнко вважав, що український народ і Українська Православна Церква – це синоніми. Він зазначав: "Це наша Православна Церква створила українську націю. Вона завжди була глибоко народня, – в ній міцно поєдналися усі українські класи: і інтелігенція, і селянство, і купецтво, і робітництво. І цим правдивим поєднанням створився український народ, як нація. Ось тому ще з глибокої давнини в нас стали синонімами: православний і українець. Віра й нація злилися в Українського Народу в одне неподільне ціле. Це наша Церква створила нам усю українську культуру, – культуру духову, соціальну й матеріальну. І нема в нашому житті жодної культурної ділянки, якої не створила б або не започаткувала власне наша Церква", – підкреслює митрополит Іларіон [6, с. 17–20]. Як бачимо, часопис "Наша культура" був науково-популярним.

У часописі за 1952 р. вміщено чотири статті митрополита Іларіона про мову: "Перші записані слов'янські слова" (№ 5 (170). – С. 30), "Рідна мова і Біблія" (№ 6 (171). – С. 22), "Гebraїзми в старослов'янській мові" (№ 8 (173). – С. 18), "Слово "глум" (№ 10–11(175–176). – С. 26). У № 8 (185), № 9 (186), № 12 (189) часопису за 1953 р. надруковано також матеріали І. Огієнка "Гebraїзми в старослов'янській біблійній мові".

Часопис "Наша культура" за дворічний час існування, виконуючи просвітницьку і виховну місію, користувався великою популярністю серед українських переселенців.

Про це свідчать численні відгуки вдячних читачів. Так, Ф. Кульчинський вважав "Нашу культуру" духовною стравою, яка "дає найбільшу насолоду тим паче в далекій Бразилії. Цей місячник переносить мене думками в ті часи, коли він із Варшави ніс світло просвіти й на нашу незабутню Волинь, а тепер він єднає мене з високою церковно-духовною культурою в Канаді" [4, с. 36]. Н. Байдола дає свою оцінку журналу: "Наша Культура" цікава, – повчає про православні обряди, про Церкву, про пости, подає Устав Церковний. Усе це треба знати православним християнам..." [17].

Отже, канадський українськомовний науково-популярний часопис "Наша культура", що виходив з листопада 1951 р. по жовтень 1953 р., відстоював загальну ідею національного відродження, збереження української національної культури, основою якого є громада, родина, школа, церква. Був важливим і корисним порадником для віруючих. Вагомим напрямком роботи часопису було християнське життя різних конфесій світу, насамперед християнських. Систематично інформував діаспору українську громадськість світу про цікаві події в галузі культури, релігії, освіти, науки. Значне місце відводилось матеріалам про Радянський Союз і Україну зокрема. На його шпальтах опубліковано наукові та науково-популярні статті з усіх ділянок української духовної та матеріальної культури: літератури, історії церкви, мистецтва, філософії, богослов'я, театру, мовознавства, етнографії, археології, педагогіки. Ідея культурологічного часопису "Наша культура" в Канаді згодом набула релігійного спрямування, це насамперед пов'язано зі світоглядними позиціями Івана Огієнка, з обранням його Митрополитом Української Греко-Православної Церкви в Канаді. Часопис дотримувався важливої програмної лінії і виконав своє найголовніше завдання – служити широкій українській людині в еміграції і стояти на сторожі української культури.

Список використаних джерел:

1. Архієпископ Михаїл. Про ікони і іконографію // Наша культура. – 1952. – № 2 (179). – С. 7-12.
2. Боротьба з релігією // Наша культура. – 1952. – № 10-11 (175-176). – С. 34-35.
3. Вінці на вінчанні // Наша культура. – 1953. – № 4-5 (181-182). – С. 65.
4. Голос громадянства про "Нашу культуру" // Наша культура. – 1952. – № 6 (171). – С. 36.
5. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник / В. Й. Здоровега. – Л.: ПАІС, 2008. – 276 с.
6. Іларіон. Любімо свою церкву // Наша культура. – 1952. – № 9 (174). – С. 17-20.
7. Іларіон. Пости // Наша культура. – 1953. – № 4-5 (181-182). – С. 41-48.
8. Іларіон. Пости // Наша культура. – 1953. – № 7 (184). – С. 15-16.
9. Онук Шевченкового брата // Наша культура. – 1952. – № 10-11 (175-176). – С. 3.

T. Vasylyk, PhD student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

"OUR CULTURE" MAGAZINE: HISTORY OF ESTABLISHMENT, TOPICS, INFORMATIONAL CONTENT

The paper examines the "Our Culture" magazine which was edited and published by Ivan Ohienko (Metropolitan Ilarion) in Canada (1951–1953). The outstanding Ukrainian figure left a huge creative heritage. His works were forbidden and most of them still remain little-known among researchers and readers. Periodical editions have a leading place among the sources of the history of Ukraine and present many forms of information about various events. The diaspora press was an important source of studying Ukrainians lives outside of Ukraine. The Canadian-Ukrainian magazine "Our culture" was the information center for the settlers from different regions. The most part of Ivan Ohienko's creative heritage is not well-studied. The main attention of the article is concentrated on the history of foundation the periodical "Our Culture". The author of the paper analyzes the information content of the magazine and examines the issues of the publication, the main task of which was to serve Ukrainians in emigration, their culture, which has the ability to unite national forces and society, to make a contribution to the formation of national identity.

Key words: magazine "Our culture", consolidation, advisor, spiritual culture, Ivan Ohienko.

10. Погляд комуністів на релігію // Наша культура. – 1952. – № 2 (179). – С. 32.
11. Прошу пояснити // Наша культура. – 1953. – № 8 (185) – С. 32.
12. Розкопки стародавнього міста Вишгорода // Наша культура. – 1952. – № 9 (174). – С. 4.
13. Стан церкви в Советській Україні не змінився // Наша культура. – 1953. – № 7 (184). – С. 34-35.
14. Творімо українську культуру всіма силами нації // Наша культура. – 1951. – № 1. – С. 5-6.
15. Українське малярство в Ірані // Наша культура. – 1953. – № 6 (183). – С. 4.
16. Харківський Університет у новому приміщенні // Наша культура. – 1952. – № 9 (174). – С. 3.
17. Читачі про "Нашу культуру" та її видання // Наша культура. – 1953. – № 10-11 (187-188). – С. 38.
18. Читачі про "Нашу культуру" та її видання, і про "Поділ" // Наша культура. – 1953. – № 10-11 (187-188). – С. 38.
19. Як підходити до Св. Причастя // Наша культура. – 1953. – № 8 (185). – С. 32.

References:

1. Arkhiiepyskop Mykhail. (1952). Pro ikony i ikonografiu. [About the icons and iconography]. *Nasha kultura*, 2 (179), 7-12. [In Ukrainian]
2. Borotba z relihiieiu. (1952). [Struggle against the Religion]. *Nasha kultura*, 10-11 (175-176), 34-35. [In Ukrainian]
3. Vintsy na vynchanni. (1953). [Crowns in the Wedding Ceremony]. *Nasha kultura*, 4-5 (181-182), 65. [In Ukrainian]
4. Holos hromadianstva pro "Nashu kulturu". (1952). [Citizens' Voices about the "Our Culture" Magazine]. *Nasha kultura*, 6 (171), 36. [In Ukrainian]
5. ZDOROVEHA, V. I. (2008). *Teoriia i metodyka zhurnalistskoi tvorchosti: pidruchnyk*. [The Theory and Methodology of Journalism: A Course Book]. Lviv: PAIS. [In Ukrainian]
6. ILARION. (1952). Liubimo svoiu tserkvu. [Let's Love our Church]. *Nasha kultura*, 9 (174), 17-20. [In Ukrainian]
7. ILARION. (1953). Posty. [Fasting]. *Nasha kultura*, 4-5 (181-182), 41-48. [In Ukrainian]
8. ILARION. (1953). Posty. [Fasting]. *Nasha kultura*, 7 (184), 15-16. [In Ukrainian]
9. Onuk Shevchenkovoho brata. (1952). [Grandson of Shevchenko's Brother]. *Nasha kultura*, 10-11 (175-176), 3. [In Ukrainian]
10. Pohliad komunistiv na relihiu. (1952). [Communists' View on Religion]. *Nasha kultura*, 2 (179), 32. [In Ukrainian]
11. Proshu poiasnyty. (1953). [Explain, Please]. *Nasha kultura*, 8 (185), 32. [In Ukrainian]
12. Rozkopky starodavniho mista Vyshhorodu. (1952). [Excavations of Ancient Vyshhorod]. *Nasha kultura*, 9 (174), 4. [In Ukrainian]
13. Stan tserkvy v Sovietskii Ukraini ne zminyvsia. (1953). [Status of Church didn't Change in the Soviet Ukraine]. *Nasha kultura*, 7 (184), 34-35. [In Ukrainian]
14. Tvorimo ukrainsku kulturu vsima sylamy natsii. (1951). [Let's Create Ukrainian Culture with All Strength of Nation]. *Nasha kultura*, 1, 5-6. [In Ukrainian]
15. Ukrainske maliarstvo v Irani. (1953). [Ukrainian Painting in Iran]. *Nasha kultura*, 6 (183), 4. [In Ukrainian]
16. Kharkivskiy universytet u novomu prymishchenni. (1952). [New Building of the University of Kharkiv]. *Nasha kultura*, 9(174), 3. [In Ukrainian]
17. Chytachi pro "Nashu kulturu" ta ii vydannia. (1953). [Readers about the "Our Culture" and its Publication]. *Nasha kultura*, 10-11 (187-188), 38. [In Ukrainian]
18. Chytachi pro "Nashu kulturu" ta ii vydannia, i pro Podil. (1953). [Readers about the "Our Culture" and its Publication, and "Podil"]. *Nasha kultura*, 10-11 (187-188), 38. [In Ukrainian]
19. Yak pidkhydyty do sviatoho Pychastia. (1953). [How to Partake of the Sacrament]. *Nasha kultura*, 8 (185), 32. [In Ukrainian]

Надійшло до редколегії 10.02.19